

Danmarks Apotekerforening

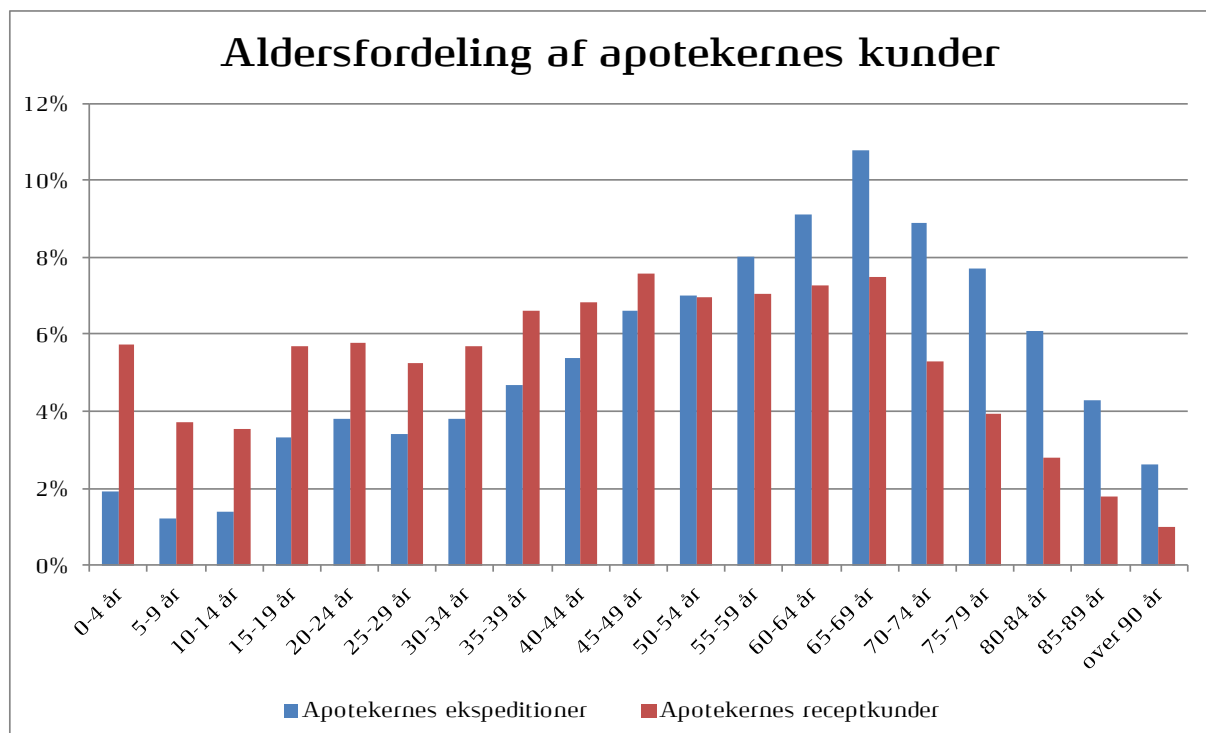
Analyse

26. september 2013

Apotekets kunder er især ældre kroniske patienter, der anvender mange lægemidler

Ikke alle danskere kommer lige ofte på apoteket. Apotekernes receptkunder er typisk ældre kroniske patienter, der anvender mange lægemidler. Disse kunder har ofte et stort behov for den lægemiddelfaglige rådgivning, som apoteket tilbyder, blandt andet fordi et øget antal lægemidler øger risikoen for bivirkninger, samt at patienterne ikke tager medicinen efter lægens anvisning og dermed udviser non-compliance.

Stort set alle danskere kommer på apotekerne. En MEGAFON-måling fra april 2013 viste, at 96 pct. af alle voksne har været på apoteket i løbet af det seneste år. Det er dog ikke alle apotekets kunder, der får receptmedicin. I 2012 fik 4.064.308 personer udleveret mindst ét receptpligtigt lægemiddel fra apoteket, hvilket svarer til 73 pct. af hele den danske befolkning. Ikke alle aldersgrupper bruger apotekerne lige meget. Inddelt i aldersgrupper på fem år, er den hyppigste receptekspedition af en person i aldersgruppen 65-69 år (blå søjle). 11 pct. af apotekernes receptekspeditioner er af en person i denne aldersgruppe. Ca. 90 pct. af personerne i denne aldersgruppe bruger receptpligtig medicin. Den aldersgruppe, der er sjældnest får ekspederet recepter på apotekerne, er de 5-9-årige, da kun 1 pct. af apotekernes receptekspeditioner sker til denne aldersgruppe.

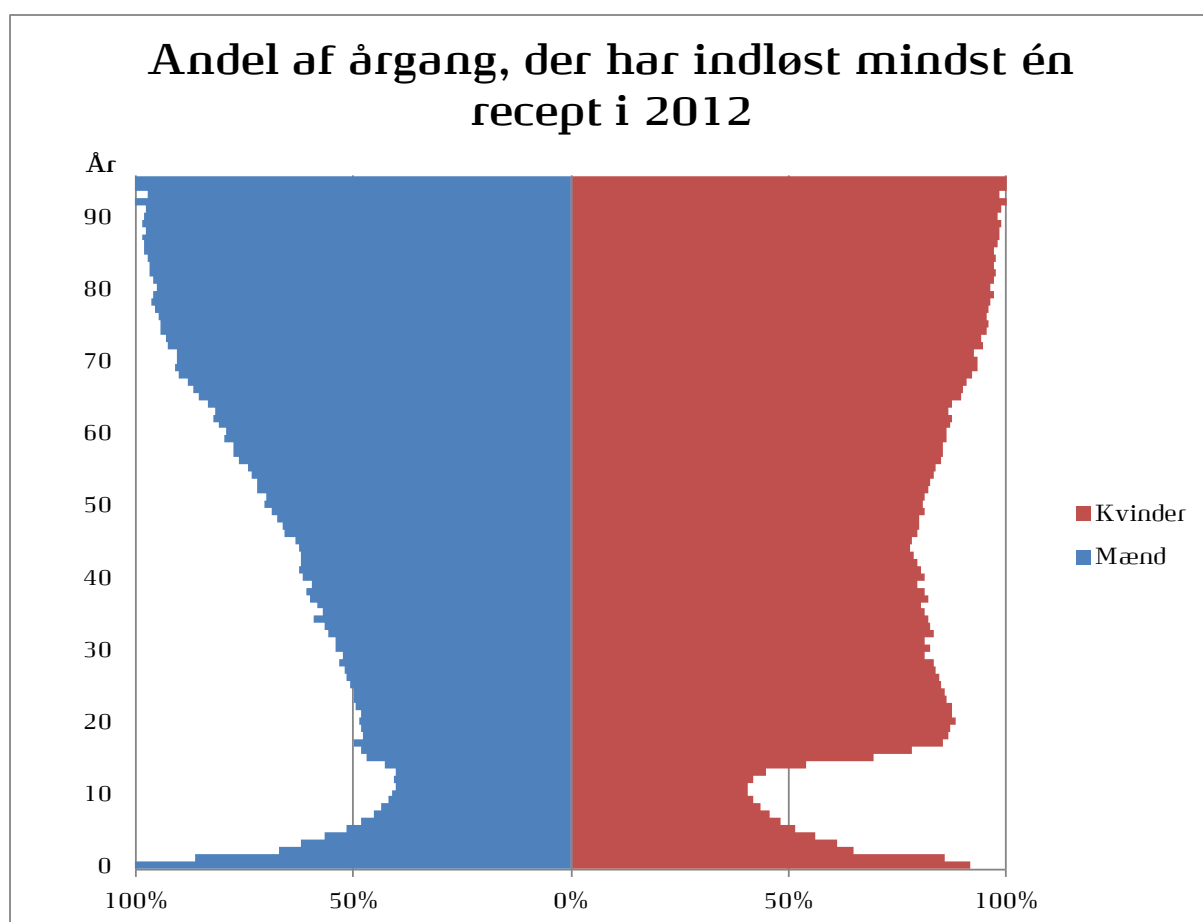

Kilde: Medstat.dk og specialkørsel af data om apoteksekspeditioner.

I ovenstående figur ses også fordelingen af apotekets receptkunder (røde søjler). En receptkunde skal forstås som en person, der mindst én gang i 2012 har fået udleveret et receptpligtigt lægemiddel. Som det fremgår, er der for de fleste aldersgrupper forskel på fordelingen af antal receptkunder og fordelingen af antal ekspeditioner, hvilket skyldes, at der er forskel på hvor ofte personerne kommer på et apotek. Det fremgår blandt andet, at

selvom 6 pct. af apotekets receptkunder i løbet af et år er i aldersgruppen 0-4 år, er det kun 2 pct. af apotekernes receptekspeditioner, der vedrører denne aldersgruppe. Omvendt er 7 pct. af apotekernes receptkunder i aldersgruppen 65-69 år, mens det som nævnt er hele 11 pct. af apotekernes receptekspeditioner, der vedrører denne aldersgruppe. Indtil omkring 50 år er andelen af ekspeditioner for en aldersgruppe mindre end andelen af receptkunder, hvorefter det vender. Det skyldes, at de ældre receptkunder oftere er kronikere, får udleveret flere forskellige typer af medicin, og derfor kommer hyppigere på apoteket, mens der for de yngre grupper ofte er tale om enkeltudleveringer af eksempelvis antibiotika.

Opdeles receptkunderne, der i løbet af 2012 har fået udleveret mindst ét receptlægemiddel, yderligere i mænd og kvinder, ses der en forskel mellem kønnenes brug af receptlægemidler. Blandt kvinder er det 81 pct., der har indløst mindst én recept i 2012, mens det blandt mænd kun er 66 pct. En del af denne forskel skyldes dog, som det fremgår nedenfor, kvindernes brug af p-piller.

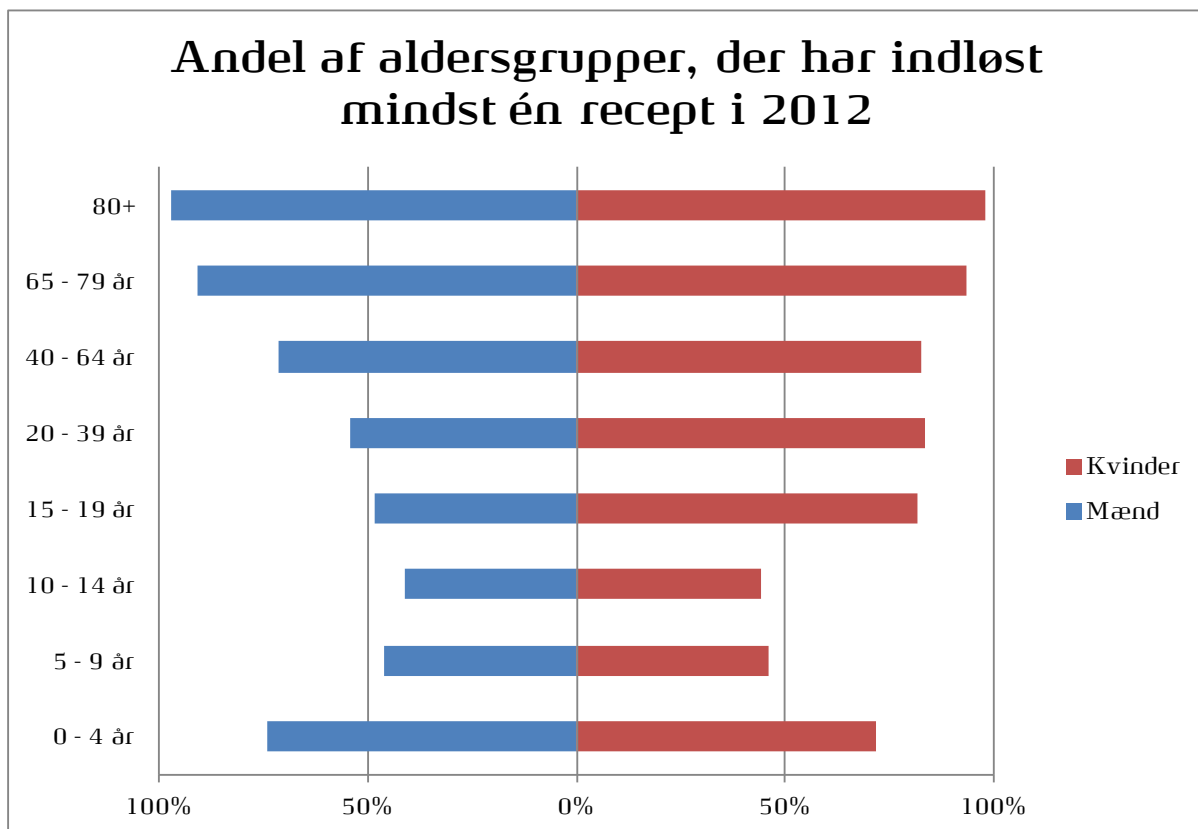

Kilde: Medstat.dk

I de første leveår får stort set alle drenge receptpligtig medicin. Den laveste andel er for de 13-årige, hvor kun 40 pct. af årgangen har indløst en recept. Herefter er der for mændene en jævn stigning i den andel der får receptpligtig medicin, og fra 76 år og opefter får mindst 95 pct. af en årgang receptpligtig medicin.

For kvinderne er billedet lidt anderledes, idet der efter det 12. år sker en voldsom stigning i andelen der får receptpligtig medicin. For de 12-årige er det 42 pct. af en årgang, der får receptpligtig medicin, mens andelen stiger kraftigt indtil det 20. leveår, hvor 88 pct. af en årgang får receptpligtig medicin.

For at kunne undersøge årsagerne til de observerede forskelle, er årgangene i den videre analyse grupperet i de aldersgrupper, der ses i figuren nedenfor.

Kilde: Medstat.dk

Den store forskel mellem kønnene findes i aldersgrupperne 15-19 år og 20-39 år. Blandt de 15-19-årige mænd har kun 48 pct. indløst en recept i 2012, mens det for kvinderne er hele 82 pct. For disse aldersgrupper er der inden for stort set alle lægemiddelgrupper flest kvinder, der har indløst en recept. Hovedårsagen til kønsforskellen skal findes inden for p-piller andre hormonelle præventionsmidler. 54 pct. af de 15-19-årige kvinder og 39 pct. af de 20-39-årige har indløst en recept i denne lægemiddelgruppe. En stor del af forklaringen på forskellen mellem kønnene er altså, at kvinderne er i den fertile alder, og derfor i høj grad anvender receptpligtig prævention. Samtidig har kvinderne dog generelt hyppigere end mændene anvendt anden receptpligtig medicin. Den eneste aldersgruppe, hvor der er flest mænd, eller rettere drenge, der får receptpligtig medicin, er blandt de 0-4-årige. Her har drengene en lille overvægt, da 74 pct. af dem har fået receptpligtig medicin, mens det er 72 pct. af pigerne.

For de to ældste grupper fra 65 år og op efter er der ikke stor forskel på kønnene. Her er det mindst 85 pct. af en årgang, der får receptpligtig medicin. Fra 76 år er det for begge køn mindst 95 pct. af en årgang, der bruger receptpligtig medicin, det vil sige stort set alle.

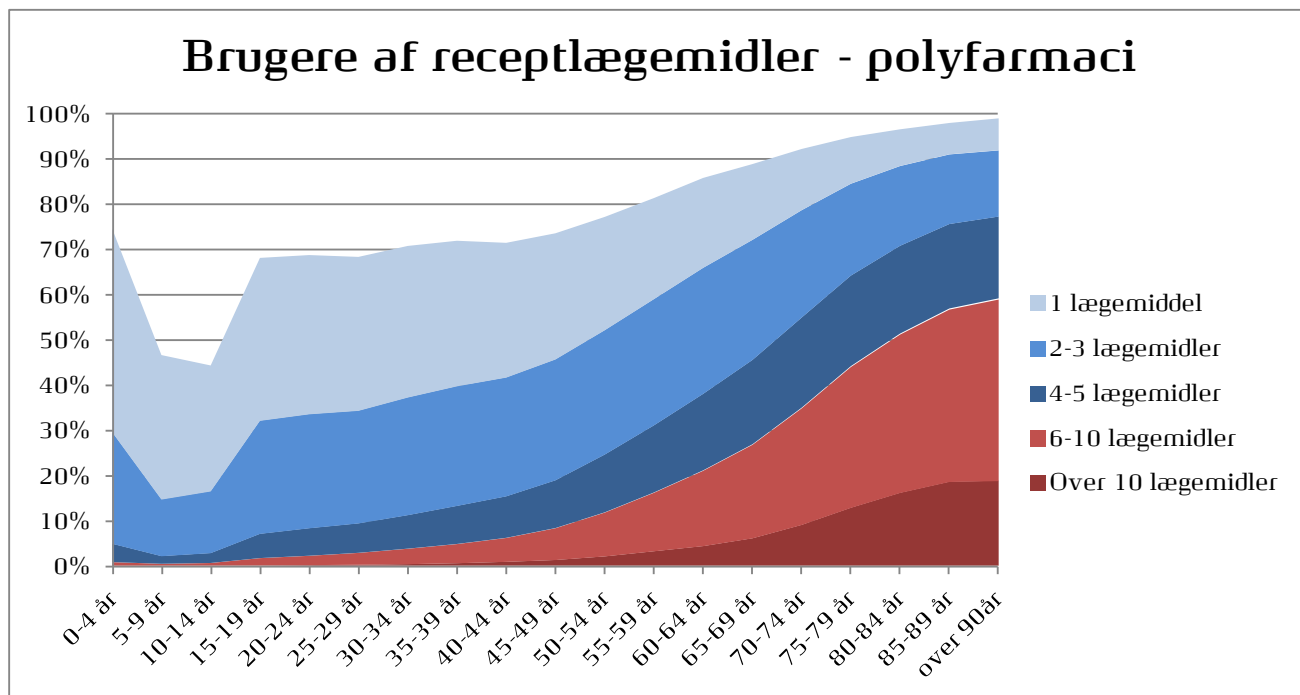
Som tidligere nævnt fik hovedparten af befolkningen, 73 pct., udleveret receptpligtig medicin i løbet af 2012. De tilbageværende 27 pct., som altså ikke har fået receptpligtig medicin, er hovedsageligt børn på 4-12 år samt yngre mænd.

Ældre medicinbrugere bruger oftere mange lægemidler

De viste opgørelser angiver kun om personen har fået receptpligtig medicin i løbet af 2012, og ikke hvor meget medicin der er udleveret. En analyse foretaget på apotekernes kunder viser, at antallet af lægemidler stiger med alderen. Andelen af alle danskere i en årgang, der i løbet af et halvt år har købt mere end fem lægemidler, er vist i figuren nedenfor som summen af de to røde områder. Disse personer kaldes også for polyfarmacipatienter. I den samlede befolkning er 12 pct. af alle borgere, eller knap 700.000 personer,

polyfarmacipatienter. Op til det 40. leveår er andelen af polyfarmacipatienter lav, op til 5 pct. af aldersgruppen, mens andelen for personer fra 70 år og opefter er mindst 35 pct. af aldersgruppen.

Nogle af polyfarmacipatienterne er særligt tunge, idet 23 procent, hvilket er mere end 150.000 personer, bruger mere end 10 lægemidler. Mere end to tredjedele af disse er 65 år eller derover.

Jo flere lægemidler der tages samtidig, des større er risikoen for at opleve lægemiddelrelaterede problemer i form af bivirkninger samt interaktioner mellem lægemidlerne. Samtidig går det ofte ud over compliance, hvis der behandles med mere end tre lægemidler, idet medicinen ikke altid tages efter lægens anvisning¹. Det vurderes, at mindst hver 3. kroniker ikke tager deres medicin som anvist af lægen. Når lægemidlerne ikke anvendes efter lægens anvisning, har det i første omgang store konsekvenser for den enkelte patient, hvis behandlingen på grund af non-compliance ikke får den optimale effekt, og i anden omgang for samfundet, i form af øgede udgifter til flere sygehusindlæggelser, lægebesøg og sygefravær².

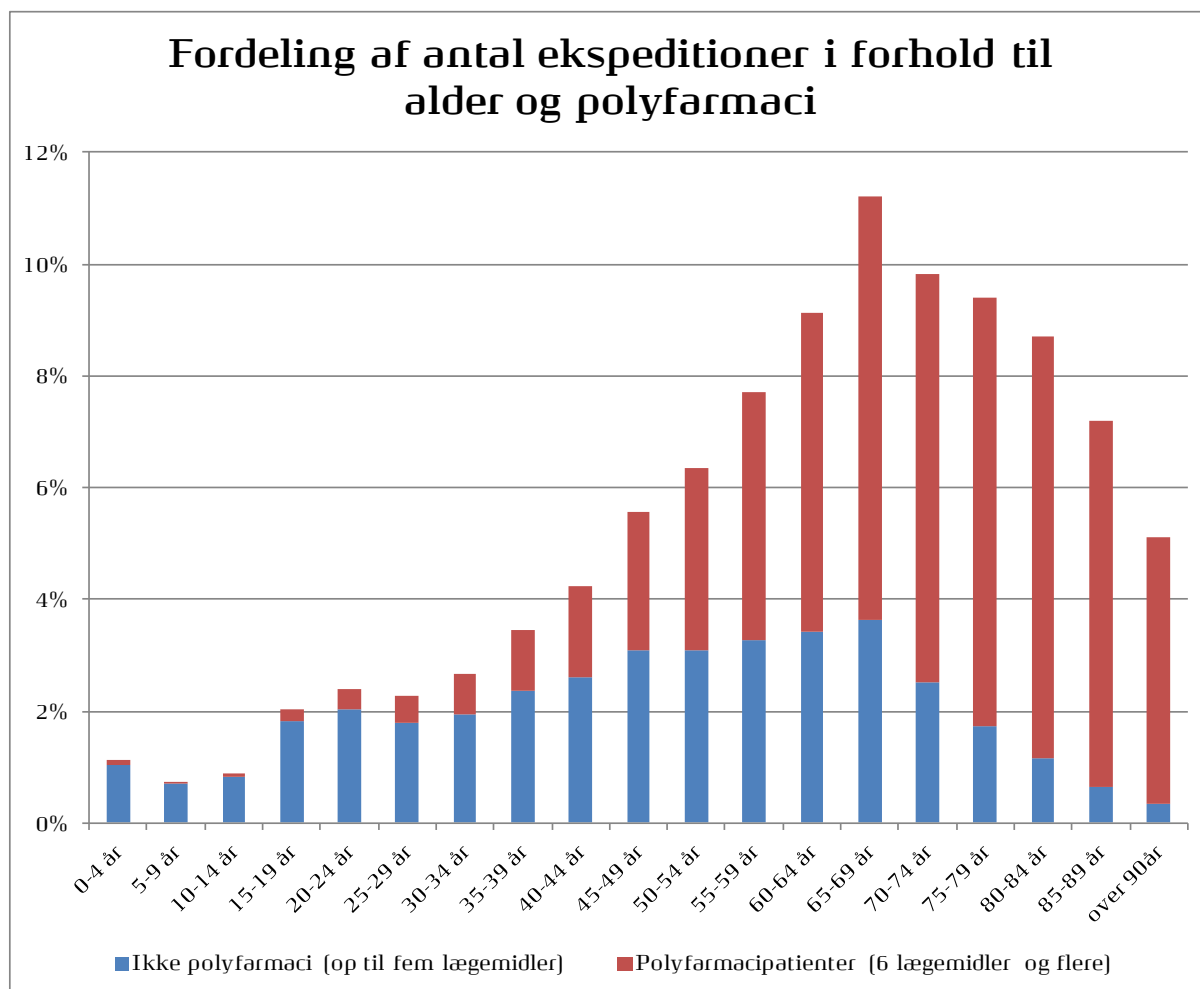
Det er derfor vigtigt, at lægemiddelbrugerne kender deres lægemidler, er trygge ved dem og ved, hvordan de skal tages mest hensigtsmæssigt. Her kan apotekerne hjælpe med rådgivning, der minimerer bivirkningerne og øger compliance. Jo mere borgeren ved om de lægemidler han anvender, des større er tilbøjeligheden til at følge lægens anvisning. Samtidig kan apotekerne tilbyde medicingennemgange, hvor det blandt andet undersøges, om det stadig er de rigtige lægemidler, der gives, eller om der er noget der ikke længere er aktuelt. Ved en kampagne på apotekerne i foråret 2013, hvor 519 polyfarmacipatienter fik gennemført en medicingennemgang, fandt apotekerne i gennemsnit 3,2 lægemiddelrelaterede problemer pr. person. 40 pct. af brugerne blev af apoteket anbefalet at kontakte lægen med henblik på at stoppe brugen af et eller flere lægemidler.

Den nedenstående figur viser, at en stor del af apotekernes ekspeditioner sker til patienter, der anvender mere end fem lægemidler, og at hovedparten af disse patienter er ældre.

¹ Kilde: Institut for Rationel Farmakoterapi.

² Kilde: Indenrigs- og Sundhedsministeriets Udvalg om Medicintilskud.

Mere end 60 pct. af apotekernes receptekspeditioner er udlevering af lægemidler til polyfarmacipatienter. To tredjedele af disse er af personer over 65 år.

Analysen viser, at ikke alle befolkningsgrupper anvender apotekerne lige meget. En betydelig del af apotekernes daglige opgaver er altså rådgivning af ældre patienter, der får mange forskellige lægemidler.